

ZWIJNAARDE HUTSEPOTSTRAAT

2017E324

2017F76

Archeologienota

**Programma van
maatregelen**

Jonathan JACOPS

Pieter LALOO

Project:

Zwijnaarde – Hutsepotsstraat.

Opdrachtgever:

*Luc Vlerick
Halfbunder 3
9052 Gent-Zwijnaarde*

Uitvoerder:

GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba (GATE)
Jonathan JACOBS en Pieter LALOO

© 2017 - GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bvba.

INHOUD

Inleiding	3
Programma van maatregelen.....	4
1.Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen	4
1.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek	4
1.2 Impactbepaling.....	4
1.3 Maatregelen	5
2. .Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem.....	7
2.1 Administratieve gegevens.....	7
2.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen.....	8
2.2 Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken	8
2.3 De voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk..	10
Bibliografie.....	11

Inleiding

Een privé-initiatief uitgaand van de familie Vlerick houdt de verkaveling in van enkele kadastrale percelen te Zwijnaarde, deelgemeente van Gent in de provincie Oost-Vlaanderen. Concreet plant het sociaalaangepast cohousing-woonproject de bouw van drie aaneengesloten woningen en een aan andersvaliden aangepaste appartementsgebouw op enkele braakliggende, en deels bebouwde percelen [Gent; Afd. 24; Sectie B; 163p, 164f].

De als plangebied gemarkeerde oppervlakte overschrijdt drempelwaarden opgenomen in het Onroerenderfgoeddecreet [concreet: opp. > ca. 3400 m²]. Het projectgebied bevindt zich noch in een vastgestelde archeologische zone, noch in een beschermde archeologische site of ook niet in een gebied waar geen archeologische erfgoed meer te verwachten valt [GGA]. Hierdoor moet een archeologienota worden opgesteld. GATE werd aangesteld om deze archeologienota door middel van een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem op te maken met advies naar eventueel uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding of vrijgave.

Op basis van het verslag van resultaten wordt in onderhavige tekst geargumenteed dat een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk wordt geacht.

Programma van maatregelen

1. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen

1.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

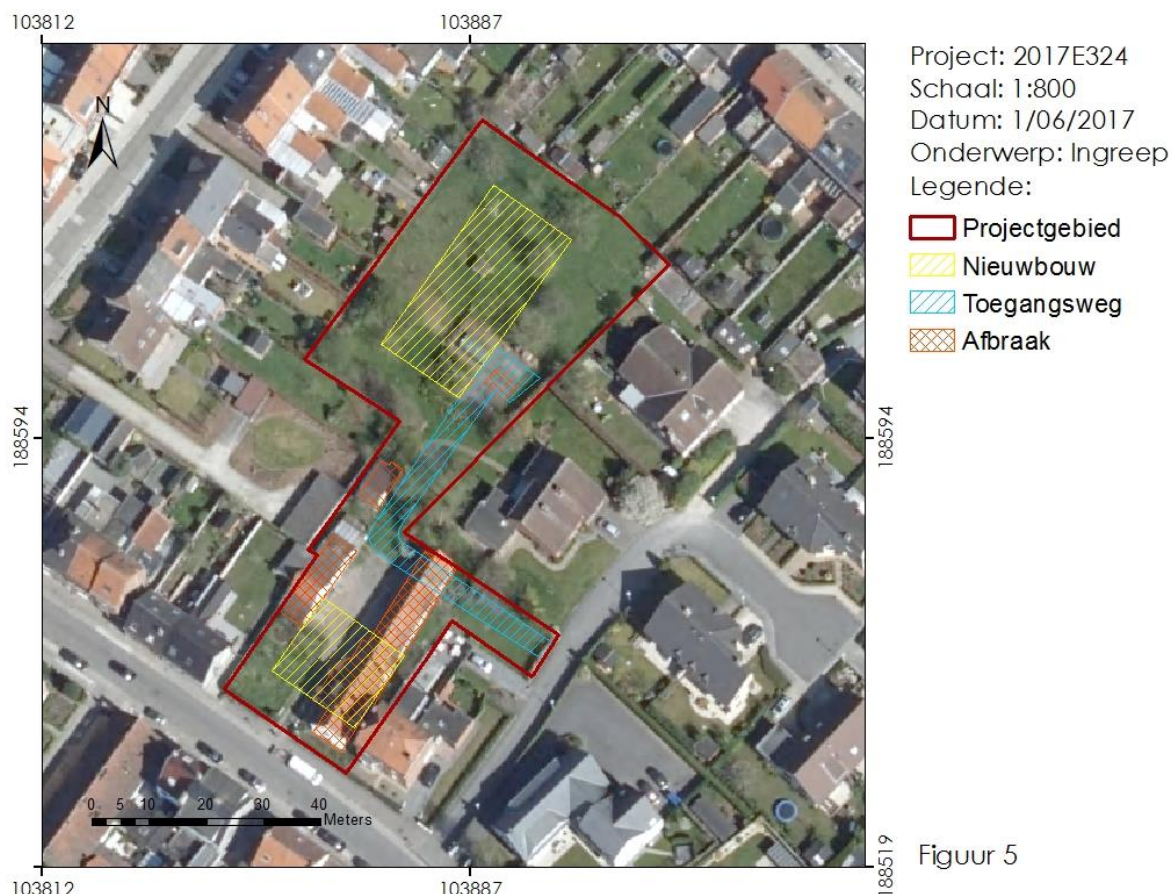
Op basis van het verslag van resultaten, wordt in onderhavige tekst geargumenteed dat het onderzoeksgebied onvoldoende is onderzocht om een gefundeerd advies te geven naar het archeologisch potentieel van het gehele projectgebied toe. Er dient bijkomend archeologisch vooronderzoek uitgevoerd te worden. Aldus wordt een programma van maatregelen opgesteld voor een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem. Dit uitgesteld onderzoek moet plaatsvinden na het aanvragen van de verkavelingsvergunning en voor het uitvoeren van de geplande werkzaamheden. Om het overzicht te bewaren worden hierna de geplande bodemingrepen besproken met hun impact op de bodem. Vervolgens worden de maatregelen behandeld die dienen getroffen te worden.

1.2 Impactbepaling

De bodemingrepen kunnen als volgt worden samengevat: de constructie van tien wooneenheden, de volledige ontruiming van het projectgebied en de installatie van een nieuwe toegangsweg. Detailplannen zijn terug te vinden in de bijlage van het verslag van resultaten.

- Het leeuwendeel van het project behelst de **bouw van tien wooneenheden** gegroepeerd in twee gevels van drie en acht wooneenheden (fig. 1). De totale oppervlakte van alle toekomstige woningen bedraagt ca. 783 m². De aangenomen bodemverstoring valt volledig samen met gegeven oppervlakte ongeacht het type fundering [plaat- of sleuffundering]. Ze wordt voorts berekend op 1,2 m t.o.v. het maaiveld.
- Voorafgaand aan woningbouw dient de huidige inrichting van het **plangebied volledig te worden geruimd**. Dit houdt de afbraak in van een viertal structuren, samen goed voor een oppervlakte van 390 m². Hierbij dient ook hun respectievelijke fundering te worden weggebroken. In het geval van de drie bijgebouwen [130 m²] betreft het een betonplaatfundering die de bodem reeds tot 0,4 à 0,5 m t.o.v. maaiveld heeft verstoord. Het deels onderkelderde hoofdgebouw heeft over haar hele oppervlakte [260 m²] de bodem reeds verstoord tot op anderhalve meter van het maaiveld. Verdere braakwerken houden de verwijdering van perceelbegrenzing in, alsook de huidige oprit en het rooien van de nog aanwezige bomen en struiken. De oprit beslaat ca. 230 m², is deels onverhard uitgevoerd en deels in betontegel. De bodemverstoring bedraagt er ca. 0,15 tot 0,3 m t.o.v. het maaiveld.
- Een **nieuwe oprijlaan** wordt voorzien vanaf de Halfbunder. Zij meet ca. 324 m² en zal worden uitgevoerd in 0,5 m diep, gravel-gefundeerd gietasfalt.

Bij een verkaveling dient steeds de volledige oppervlakte archeologisch opgevolgd te worden. Op basis van het vooronderzoek manifesteren archeologische relicten zich bij het verwijderen van de teelaarde in de top van de natuurlijke bodem. In de zuidelijke zone is de bodem echter grotendeels geroerd door de aanwezige bebouwing en verharding waardoor vervolgonderzoek zich dient te focussen op de noordelijke helft (cf. infra)

Figuur 5

Figuur 1. Grondplan met geschematiseerd overzicht van de inrichtingswerken op orthofoto

1.3 Maatregelen

Hoewel één boring werd geregistreerd met de restanten van een bewaard podzolprofiel duiden de resultaten van het uitgevoerde vooronderzoek op een eerder laag potentieel met betrekking tot het treffen van goed bewaarde steentijdartefactenvindplaatsen. Bijgevolg dient geen verkennend en/of waarderend archeologisch booronderzoek te worden uitgevoerd voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek. Er wordt wel aangeraden om tijdens het proefsleuvenonderzoek de nodige aandacht te hebben voor dergelijke vindplaatsen en in voorkomend geval dient er eerst een evaluatie gemaakt te worden door het voorzichtig opschaven van die zones en 3D-registratie van de vondsten. Indien noodzakelijk kan alsnog overgeschakeld worden op waarderend archeologisch booronderzoek. Daarom wordt aangeraden om inschrijvers voor dit uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem een stukprijs per boring mee te laten opgeven voor dergelijk archeologisch booronderzoek.

Met betrekking tot sporenvindplaatsen bezit het projectgebied potentieel tot het treffen van structuren, vondsten en sporen gaande van het neolithicum tot de nieuwste tijd. Het landschappelijk booronderzoek heeft bevestigd dat het archeologisch niveau zich net onder de ploeglaag bevindt. Bijgevolg dient het niet bebouwd gedeelte van het projectgebied verder onderzocht te worden door middel van een prospectie met ingreep in de bodem (lees: proefsleuven). Op het terrein staan achteraan drie bomen die behouden blijven in de toekomstige tuin. Bijgevolg dienen op deze locaties geen proefsleuven te worden gegraven.

Gezien het projectgebied momenteel ontoegankelijk is voor een dergelijk onderzoek wenst de opdrachtgever gebruik te maken van een uitgesteld vooronderzoek. Dit betekent dat dit onderzoek zal plaatsvinden na het aanvragen (of bekomen) van de verkavelingsvergunning en zeker ruime tijd voor de aanvang van de werken. De resultaten van het proefsleuvenonderzoek zullen de basis vormen voor de volledige vrijgave van het terrein of de noodzaak van een archeologisch vervolgonderzoek in (een deel van) het projectgebied.

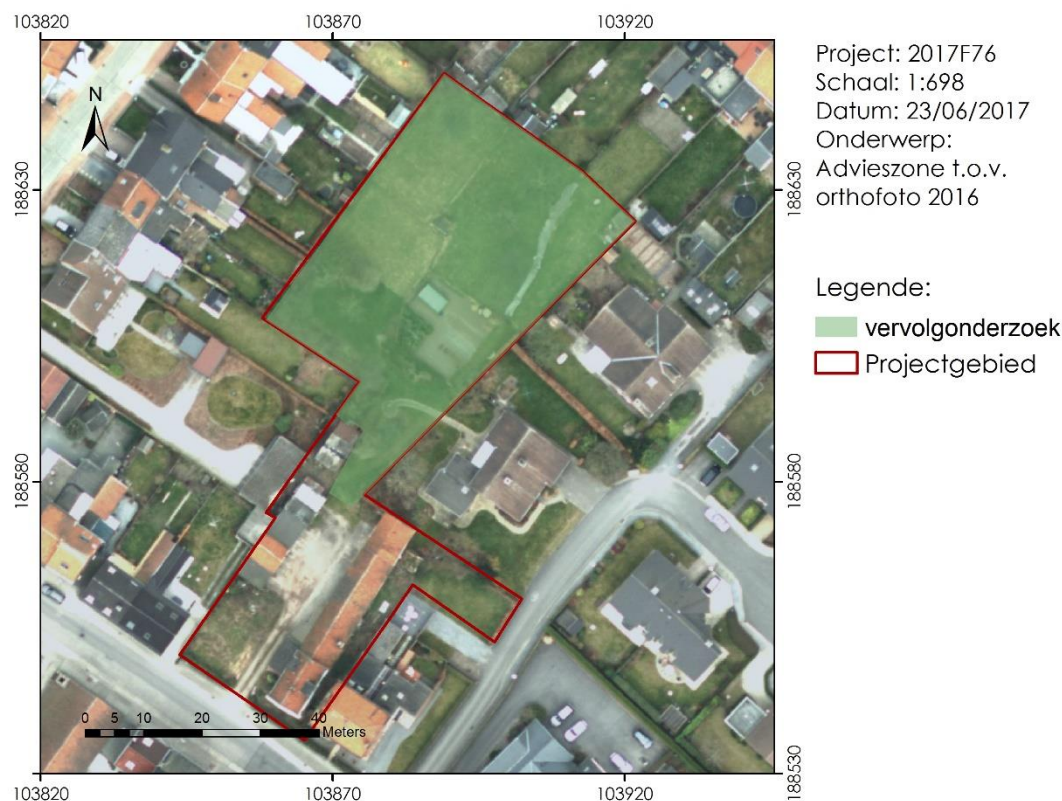
2. Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

2.1 Administratieve gegevens

Naam en adres initiatiefnemer	Luc Vlerick Halbunder 3 9052 Gent-Zwijnaarde	
Locatie van het vooronderzoek (fig. 2)	Gemeente Zwijnaarde, deel van de stad Gent. Meer bepaald centraal op een wooneiland afgebakend door de Tramstraat in het noorden, de Hutsepotsstraat in het zuiden, de Halbunder in het oosten en de Campusstraat in het westen. Het betreft de noordelijke helft van het projectgebied met een oppervlakte van 2100 m ² .	
Kadastrale gegevens	Zwijnaarde, Afdeling 1 , Sectie B, 163P (partim),	
Bounding box:	X_1	y_1
	103872,220	188654,607
	103925,984	188639,309
	103892,752	188527,396
	103838,777	188543,906

Figuur 2. Afbakening van de zone voor vervolgonderzoek t.o.v. het kadaster (Geopunt)

Figuur 3. Afbakening van de zone voor vervolgonderzoek t.o.v. de orthofoto (2016)

2.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

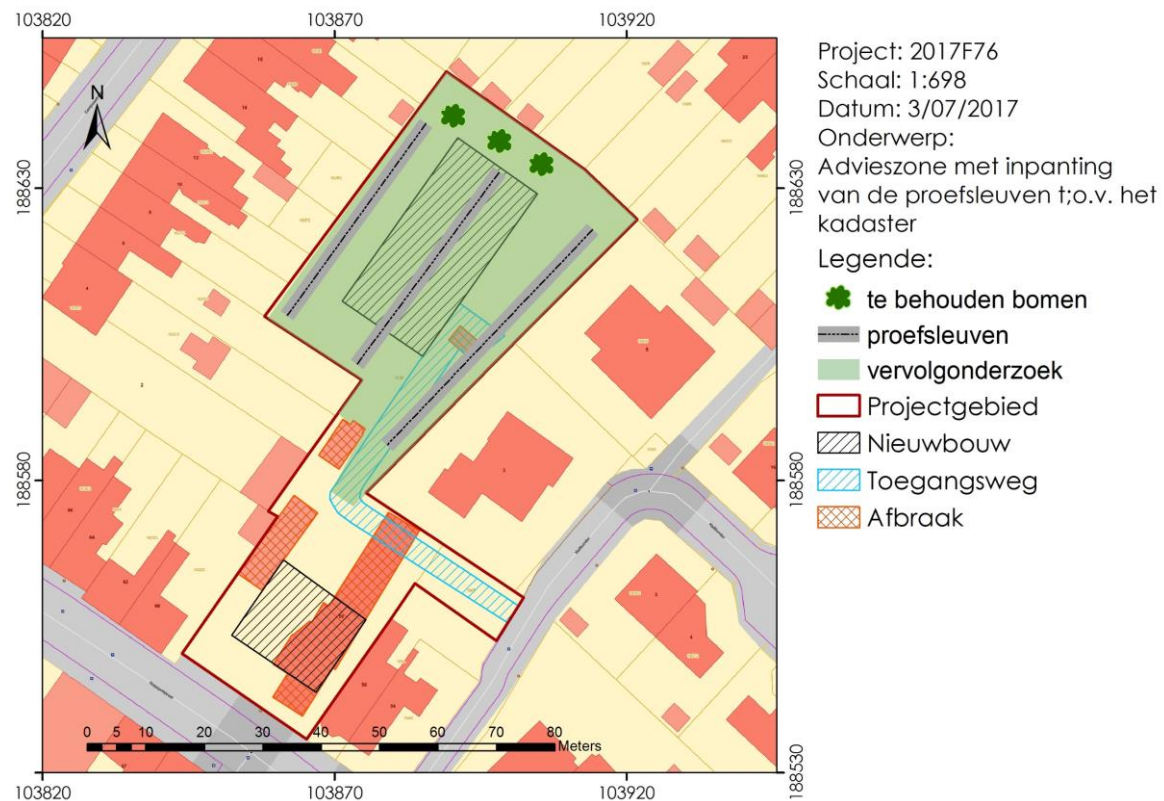
Het onderzoeksdoel voor het uitgestelde vooronderzoek met ingreep in de bodem is na te gaan welk potentieel het projectgebied heeft voor de aanwezigheid en bewaring van sporevindplaatsen gaande van het neolithicum tot heden. Om dit archeologisch potentieel verder te kunnen vatten, adviseren we een **uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem**, i. e. een proefsleuvenonderzoek.

Dit verder onderzoek moet in eerste instantie dus de aanwezigheid van vindplaatsen aantonen of weerleggen en anderzijds bij het aantreffen van vindplaatsen die sites verder evalueren op bewaring, datering en eventueel ook fasering en nagaan welke impact de geplande werkzaamheden hebben op die vindplaatsen. Dit vooronderzoek kan aanleiding geven tot een archeologische opgraving.

2.2 Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken

We adviseren een archeologisch proefsleuvenonderzoek door middel van parallel gegraven proefsleuven van elk 2 m breed (bakbreedte) en met een tussenafstand tussen die sleuven van 15 m (as op as), lokaal kunnen uitbreidingen op de proefsleuven worden uitgegraven om aangetroffen sporen of vondsten beter te evalueren. De dekingsgraad van proefsleuven en kijkvensters betreft 10 à 12,5% van de totale oppervlakte (2100 m²) van de advieszone (fig. 4). Deze methode is kosten-baten de meest efficiënte methode (Haneca et al., 2016, De Clercq

et al. 2011) en was voor het in voege treden van het nieuwe Onroerend Erfgoeddecreet de meest gangbare manier om in rurale gebieden proefsleuvenonderzoek uit te voeren.

Figuur 4. Richtinggevende inplanting van de sleuven t.o.v. het kadaster (Geopunt)

Voor deze fase dient een team van archeologen ingezet te worden waarvan de veldwerkleider aantoonbare ervaring heeft met het leiden van proefsleuvenonderzoeken en/of opgravingen in zandgronden (min. 5 door OE goedgekeurde rapportages). Ook een (assistent-)aardkundige met aantoonbare ervaring met archeobodemkundig onderzoek op zandgronden (min. 3 door OE goedgekeurde rapportages) dient tijdens het onderzoek ingezet te worden voor de registratie en beschrijving van de bodemprofielen.

Gezien het een vlak (genivelleerd) terrein betreft en het landschappelijk booronderzoek geen indicaties bezit met betrekking tot het oorspronkelijke reliëf is de inplanting van de sleuven gebaseerd op de meest efficiënte manier om het terrein te onderzoeken (fig. 4).

Indien, ondanks de eerder lage verwachtingen, toch steentijdartefactenclusters worden aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek. Dan moeten die zones in de sleuf eerst verder geëvalueerd worden door het voorzichtig manueel voorzichtig opschaven en 3D-registratie van de vondsten. Als deze evaluatie positief blijkt met betrekking tot de aanwezigheid van een goed bewaarde vindplaats dient alsnog overgeschakeld te worden naar een waarderend archeologisch booronderzoek.

De voornaamste onderzoeksvragen zijn in deze fase :

- Zijn er sporen of structuren aanwezig?

- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Is er sprake van begraven bodems, Zo ja, welke en op welke diepte?
- Wat is de implicatie voor de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand binnen het projectgebied een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties voor sporen/ vondstenclusters uit de neolithische periode?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?
- Komt het projectgebied in aanmerking voor een eventuele archeologische opgraving voorafgaand aan de werken? Wat is de verwachte spoordensiteit?
- Welke onderzoeksvragen en aandachtspunten kunnen geformuleerd worden na uitvoering van een prospectie met ingreep in de bodem in functie van een eventueel vervolgonderzoek?

2.3 De voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Geen afwijkingen voorzien.

Bibliografie

De Clercq W., Bats M., Laloo P., Sergant J. & Crombé P., 2011, Beware of the known. Methodological issues in the detection of low density rural occupation in large surface archaeological landscapeassessment in Northern-Flanders (Belgium), in : BAR International Series, 2194, Oxford, Archaeopress, pp. 73 -89.

Haneca K., Debruyne S., Vanhoutte S. & Eryvynck A., 2016. Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. Onderzoeksrapport 48, Agentschap Onroerend Erfgoed, Brussel, 79p.

Bijlage

1 Figurenlijst:

Figuur 1.	Grondplan met geschematiseerd overzicht van de inrichtingswerken op orthofoto	5
Figuur 2.	Afbakening van de zone voor vervolgonderzoek t.o.v. het kadaster (Geopunt)	7
Figuur 3.	Afbakening van de zone voor vervolgonderzoek t.o.v. de orthofoto (2016)	8
Figuur 4.	Inplanting van de sleuven t.o.v. het kadaster (Geopunt)	9